

Przedmiotowy system oceniania z języka polskiego dla technikum w Zespole Szkół Technicznych im. prof. W. Żenczykowskiego w Kłodzku

I. Oceniamy:

1. **Wiadomości**, których zakres wyznacza realizowany przez nauczyciela program nauczania. Za kluczowe dla przedmiotu język polski uznajemy wiadomości wynikające ze znajomości przewidzianych dla określonego etapu kształcenia lektur obowiązkowych. Wymagana jest także znajomość pojęć i definicji z historii i teorii literatury oraz nauki o języku.
2. **Umiejętności**, które szczegółowo określone zostały w różnych dokumentach oświatowych podstawie programowej, i wyliczone są w wymaganiach edukacyjnych dla każdej klasy.
3. **Postawy**, przez które rozumiemy stopień zaangażowania ucznia w proces kształcenia.

II. Sprawdzamy wiedzę i umiejętności ucznia za pomocą:

1. **Testów**, zbudowanych z zadań różnorodnych typów (zadań wyboru wielokrotnego, z luką, na dobieranie, prawda-falsz, krótkiej i rozszerzonej odpowiedzi). Testy nie mogą być przypadkowe, muszą wynikać z realizowanego programu nauczania, posiadać kartotekę jednoznacznie określającą zakres badanych umiejętności. Uczeń informowany jest z odpowiednim wyprzedzeniem (zazwyczaj tygodniowym) o terminie przeprowadzenia testu i materiale rzeczowym, na którym jest on oparty. Do kategorii testów zaliczamy również testy badające umiejętność czytania ze zrozumieniem oraz testów historycznoliterackich.
2. **Prac pisemnych** zarówno klasowych, jak i domowych. Polegają one na tworzeniu przez ucznia dłuższej, spójnej wypowiedzi na zadany temat i najczęściej w narzuconej formie. W przypadku prac klasowych są to przeważnie wypracowania. Prace domowe powinny być bardziej zróżnicowane i umożliwiać uczniowi wyćwiczenie sprawności w posługiwaniu się formami wypowiedzi przydatnymi w życiu i wymienionymi w wymaganiach edukacyjnych. Mają one charakter prac samokształceniowych, które są integralną częścią procesu nauczania.
3. **Wypowiedzi ustnych** na określony wcześniej materiał programowy (uczeń powinien mieć możliwość przygotowania i przedstawienia takiej 5-, 10-minutowej odpowiedzi przynajmniej raz w semestrze, a stopień trudności i złożoności zlecanych mu zagadnień powinien uwzględniać jego możliwości intelektualne), przygotowanych na podstawie informacji zgromadzonych w czasie lekcji (najczęściej wówczas, gdy uczeń pełni np. rolę sprawozdawcy grupy).
4. **Kartkówek**, obejmujących materiał trzech ostatnich tematów lekcji lub sprawdzających wiadomości absolutnie podstawowe dla przedmiotu oraz sprawdzających stopień znajomości zadanej wcześniej lektury.

III. Oceniamy zaangażowanie w proces kształcenia, obserwując:

1. **Zaangażowany udział w lekcji**, przez który rozumiemy nie tylko aktywność przejawiającą się zgłaszaniem i udzielaniem odpowiedzi, ale także aktywne słuchanie, sporządzanie notatek, wykonywanie poleceń i uczestnictwo w pracach zespołów oraz posiadanie na każdych zajęciach zeszytu, książki i długopisu (innych przyrządów w zależności od potrzeb).
2. **Systematyczne wykonywanie obowiązkowych zadań domowych** oraz zadań samokształceniowych.
3. **Gotowość do wykonywania zadań dodatkowych** takich, które nauczyciel zleca jako nadobowiązkowe.
4. **Udział w konkursach przedmiotowych, olimpiadach, przeglądach, itp.**

5. Wyniki obserwacji zaangażowania ucznia tzw. **aktywność** jest odnotowywana w dzienniku za pomocą oceny lub znaków dodatnich bądź ujemnych, w przypadku jej braku.

W każdym semestrze, w zależności od ilości godzin w tygodniu, dopuszcza się możliwość **zgłoszenia nieprzygotowania**. Obejmuje ono brak podręcznika, zeszytu, nieprzygotowanie się do odpowiedzi ustnej (np. niezapowiedzianej kartkówki) czy brak obowiązkowego zadania domowego. Przy dwóch godzinach tygodniowo uczeń może zgłosić **jedno** nieprzygotowanie do lekcji. Przy trzech i więcej godzinach w tygodniu może zgłosić **dwa** nieprzygotowania.

Nieprzygotowanie należy zgłosić nauczycielowi na początku lekcji. Fakt ten zostaje odnotowany w dzienniku umownym znakiem „np.”

IV. Stosujemy następujące kryteria oceny:

A. Wypowiedzi pisemne - wypracowania są oceniane według kryteriów zgodnych z CKE, przewidzianych do egzaminu maturalnego, a podanych wcześniej przez nauczyciela uczniom.

B. testów, wypracowań, sprawdzianów:

Zadania testowe zamknięte oceniane są w skali O – 1p.

Zadania krótkiej odpowiedzi, jeśli nie są oceniane w skali O – 1p., oceniane są według odrębnych, jednoznacznie określonych kryteriów, podanych przez nauczyciela uczniom.

Przyporządkowanie uzyskanych przez ucznia punktów ocenom szkolnym jest następujące:

30% - 49% punktów - dopuszczający
50% - 74% punktów - dostateczny
75% - 89% punktów - dobry
90% - 99% punktów - bardzo dobry
100% punktów - celujący

Przy ocenie prac pisemnych uczniów mających dostosowane wymagania edukacyjne, nauczyciel stosuje następujące zasady przeliczania punktów na ocenę:

20% - 39% punktów - dopuszczający
40% - 54% punktów - dostateczny
55% - 70% punktów - dobry
71% - 89% punktów - bardzo dobry
90% - 100% punktów - celujący

Kryteria te są zgodne ze Statutem Szkoły.

Uczeń, który jest nieobecny na zapowiedzianym przez nauczyciela **godzinnym sprawdzianem pisemnym**, powinien napisać go w terminie uzgodnionym z nauczycielem do **dwóch tygodni** od daty sprawdzianu. W przypadku ponownej nieobecności ucznia w ustalonym terminie, sprawdzian pisany jest przez ucznia na pierwszej lekcji po powrocie do szkoły.

Każdy sprawdzian/kartkówka powinien zostać zaliczony w formie wskazanej przez nauczyciela. Nieobecność na sprawdzianie/kartkówki zaznaczana jest w dzienniku znakiem **nb**. Po upływie dwóch tygodni od pojawienia się tego wpisu w dzienniku, nauczyciel może w to miejsce wpisać ocenę **niedostateczną**.

Do poprawy sprawdzianu, kartkówki uczeń może przystąpić tylko jeden raz.

Odmowa odpowiedzi ustnej przez ucznia jest równoznaczna z wstawieniem mu oceny niedostatecznej. (§123, p.9 Statutu Szkoły).

Uciezka ucznia ze sprawdzianu lub kartkówki traktowana jest jako odmowa wypowiedzi w formie pisemnej i równoznaczna z wystawieniem w dzienniku oceny niedostatecznej. (§123, p.10 Statutu Szkoły).

Uczeń może poprawić każdą ocenę (z wyjątkiem celującej) w terminie dwóch tygodni od momentu jej wpisania do dziennika.

V. Przestrzegamy systematyczności oceniania, dlatego uczeń oceniany jest w ciągu nauczania w sposób różnorodny, otrzymując oceny z odpowiedzi ustną, pisemną, zadania domowe, testy, prace klasowe, aktywność i recytację.

Jest to ilość minimalna, ilość faktyczna zależy od materiału nauczania i uznania nauczyciela.

Na początku każdego semestru nauczyciel informuje uczniów o ilości, formie i przybliżonym terminie prac klasowych oraz omawianych lekturach.

VI. Ustalamy ocenę semestralną i roczną

Każda zdobyta przez ucznia ocena jest ważna. Tym niemniej, ustalając oceną, która jest podsumowaniem pracy, różnicujemy znaczenie ocen cząstkowych.

Najważniejsze są oceny uzyskane za pracę, co do której nie mamy wątpliwości, że była pracą samodzielną. Oznacza to, że najwyższą rangę (**wagę oceny**) przypisujemy ocenom za wypracowanie, testy, sprawdziany pisane w klasie, (**waga 3**), kartkówki (**waga 2**) oraz oceny za zaangażowanie (aktywność) w czasie zajęć (**waga 2**). Niższą wagę mają przygotowywane w domu odpowiedzi ustne i prace pisemne oraz, na przykład, oceny za pracę w zespołach (**waga 1**). Prezentacje multimedialne, referaty, zadania dodatkowe przygotowane przez ucznia (**waga 1**).

Przyjmujemy zasadę, że uczniowie na III etapie nauczania posiadają już wiedzę i umiejętności zdobyte podczas nauki na niższych etapach. Wynika to wprost z założenia podstawy programowej. Dlatego należy pamiętać, że warunkiem koniecznym do omawiania tekstów kultury jest ich znajomość w pełnym zakresie wymaganym przez nauczyciela. **Uczeń zawsze musi znać tekst (przeczytał go we fragmentach lub w całości – tak jak polecił nauczyciel)**, w przeciwnym wypadku analiza i interpretacja nie przyniosą oczekiwanych efektów. Szczególnie dotyczy to **lektur obowiązkowych**, przeznaczonych do omówienia zgodnie z podstawą programową. Przed przystąpieniem do omawiania lektury, nauczyciel może przeprowadzić test/sprawdzian ze znajomości treści.

Prace wykonane przez ucznia w domu powinny być pracami samodzielnymi. Wykonane przy pomocy Internetu na zasadzie „kopiuj – wklej” lub będące kompilacją cudzych prac, będą dyskwalifikowane i oceniane negatywnie.

V. Kształcenie w zakresie podstawowym

Wymagania podstawowe powinny dotyczyć przede wszystkim zapamiętanych przez ucznia wiadomości. Uczeń: **zna, rozróżnia, dostrzega, wymienia** itp., ale ponadto w wyniku realizacji treści nauczania powinien:

- rozumieć teksty z kanonu lektur,
- znać realia i ogólny zarys epok literackich,
- orientować się w podstawowych pojęciach kultury,
- umieć korzystać z księgozbioru bibliotecznego,

- dostrzegać tendencje rozwojowe współczesnej polszczyzny,
- wypowiadać się ustnie i pisemnie na wskazany temat.

Wymagania ponadpodstawowe określają umiejętność zastosowania przez ucznia zdobytej wiedzy. Uczeń: **porządkuje, weryfikuje, dyskutuje, porównuje**. W wyniku realizacji treści nauczania uczeń ponadto powinien:

- wykształcić własny pogląd na kulturę,
- umieć udowodnić swoje racje w dyskusji,
- usystematyzować fakty historycznoliterackie, szczególnie w zakresie literatury polskiej,
- sprawnie się posługiwać poprawną polszczyzną w wypowiedziach ustnych i pisemnych.

VI. Samokształcenie ucznia.

Aby uczynić ten rozwój pełniejszym, należy budować takie sytuacje dydaktyczne, które dostarczą uczniowi narzędzia do samooceny. Ocena nauczyciela powinna współgrać z samooceną ucznia. W związku z tym warto zachęcić ucznia do postawienia sobie pytań:

- Co jest moją mocną stroną?
- Jakie mam słabe punkty?
- Co zostało dobrze opanowane, jakie mam jeszcze braki?
- Z czym mam trudności?
- Jakie są przyczyny tych trudności?
- Czy lepiej piszę, czy też wypowiadam się?
- Czy mam własne zdanie na temat własnych zjawisk w kulturze i potrafię je uzasadnić?
- Czy potrafię planować swoją pracę w zakresie przygotowania do pracy klasowej, syntezy semestralnej, egzaminu maturalnego?

VII. Kryteria oceniania osiągnięć ucznia według podziału na poszczególne oceny

Na ocenę niedostateczną uczeń:

- nie zdobył podstawowych wiadomości określonych w podstawie programowej w zakresie wiedzy historycznoliterackiej,
- nie zna treści i problematyki lektur obowiązkowych,
- nie opanował podstawowych umiejętności redagowania wypowiedzi argumentacyjnych,
- nie ma elementarnej wiedzy z zakresu nauki o języku,
- nie potrafi świadomie wykorzystać działań językowych w formowaniu odpowiedzialności za własne zachowania językowe,
- nie posiada nawyku samodzielnej, systematycznego uczenia się, porządkowania zdobytej wiedzy i pogłębiania jej oraz syntezy poznanego materiału.

Na ocenę dopuszczającą uczeń potrafi:

- ma fragmentaryczną wiedzę i podstawowe umiejętności określone w podstawie programowej,
- przyporządkować epoce tylko najważniejsze wydarzenia literackie, nazwiska pisarzy wskazanych w podstawie programowej oraz wymienić ich dzieła,
- przyporządkować autorowi/autorom tytuły utworów literackich wskazanych w podstawie programowej, utworom zaś głównych bohaterów,
- określić przybliżone ramy chronologiczne epoki literackiej,
- odróżnić od siebie tekst liryczny, epicki i dramatyczny,
- pobieżnie zna treść i problematykę lektur obowiązkowych, główne wątki utworów wskazanych w podstawie programowej,
- rozpoznaje tylko podstawowe związki przyczynowo-skutkowe, potrafi scharakteryzować głównych bohaterów literackich utworów epickich i dramatycznych wskazanych w podstawie programowej,

- rozpoznaje najważniejsze środki i zabiegi stylistyczne w utworach literackich danych epok,
- objaśnić istotę intencji komunikacyjnej,
- rozpoznać intencję komunikacyjną wyrażoną wprost w tekście nieliterackim (w wypowiedziach potocznych),
- odtworzyć informacje sformułowane wprost,
- odtworzyć sens fragmentów (zdań, grup zdań, akapitów),
- wyodrębnić główną myśl całego tekstu,
- posługiwać się podstawowymi odmianami polszczyzny, jest komunikatywny w mowie i w piśmie,
- w ogólny sposób odnieść się w wypowiedzi do tekstów literackich,
- samodzielnie prowadzić zeszyt przedmiotowy,
- dostrzegać i korygować niektóre typy błędów językowych,
- przedstawić przy wyniki swojej pracy w formie ustnej i pisemnej,
- zredagować proste teksty własne.

Uczeń dysponuje wiedzą i umiejętnościami w zakresie podstawy programowej, ale robi to w sposób odtwórczy.

Na ocenę dostateczną uczeń potrafi to co na ocenę dopuszczającą, a ponadto potrafi:

- wskazać podstawowe cechy wszystkich omawianych gatunków literackich,
- powiązać fakty literackie z istotnymi wydarzeniami historycznymi,
- rozpoznać cechy charakterystyczne epoki literackiej,
- zinterpretować metaforyczne tytuły i podtytuły utworów,
- objaśnić znaczenie nazw epok literackich,
- wskazać podstawowe cechy najważniejszych dla omawianych epok gatunków literackich,
- nazwać najważniejsze hasła programowe, prądy umysłowe i filozoficzne oraz kierunki artystyczne omawianych epok; wskazać ich cechy,
- wskazać w dziełach literackich wymienionych w podstawie programowej realizację poszczególnych haseł i prądów,
- zanalizować utwory wskazane w podstawie programowej, uwzględniając najważniejsze kategorie opisu takie jak: podmiot, adresat liryczny, narrator, świat przedstawiony i posługując się podstawową terminologią teoretycznoliteracką,
- wskazać w tekście literackim najważniejsze środki językowe służące przekonywaniu,
- scharakteryzować wzorce osobowe i postawy bohaterów, odwołując się do omówionych utworów literackich,
- wykorzystać podstawowe konteksty do analizy i interpretacji utworów literackich (np. kontekst biograficzny lub historyczny),
- określić tematykę wszystkich omawianych utworów literackich,
- określić funkcję środków językowych w tekście retorycznym,
- wskazać kilka charakterystycznych cech języka wybranej grupy językowej (np. młodzieży), dostrzegając jego swoistość w stosunku do odmiany ogólnej,
- rozpoznać w wypowiedziach bohaterów literackich intencję komunikacyjną wyrażoną wprost oraz nie wprost,
- dostrzega różne typy błędów językowych,
- przedstawia wyniki swojej pracy w formie ustnej i pisemnej - potrafi sformułować tezę tekstu lub fragmenty tekstu,
- podać argumenty na rzecz tezy,
- odróżnić argumenty od przykładów oraz tezę od hipotezy,
- sformułować najważniejsze zasady etykiety językowej,
- wypowiadać się na zadany temat w sposób świadczący o zrozumieniu tematu,
- wybrać teksty literackie służące realizacji wybranego tematu,

- oddzielić informacje od opinii, wskazać przyczynę i skutki,
- aktywnie słucha wykładu i potrafi go streścić, potrafi sformułować wnioski interpretacyjne oparte na samodzielnej analizie tekstu,
- posługiwać się cytatami w funkcji argumentacyjnej,
- posługiwać się ogólnie poprawną polszczyzną (fleksja, leksyka, frazeologia, składnia),
- zabierać głos w dyskusji,
- wykonać bez pomocy nauczyciela większość zadań realizowanych na zajęciach.

(Uczeń dysponuje podstawową (elementarną) wiedzą oraz umiejętnościami zawartymi w podstawie programowej i potrafi je poprawnie wykorzystywać.)

Na ocenę dobrą uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną a ponadto potrafi:

- wskazać związki między literaturą a historią, kulturą, sztuką i filozofią omawianych epok,
- wymienić głównych twórców kultury (nauki, sztuki, filozofii) omawianych epok i ich dzieła,
- porównać wzorce osobowe, kreacje bohaterów oraz wizję świata i człowieka w danych epokach literackich,
- rozpoznać fonetyczne, leksykalne, składniowe i semantyczne środki artystycznego wyrazu w tekstach literackich oraz określić ich funkcje,
- wskazać dominantę kompozycyjną i stylistyczną oraz dokonać analizy typowego dla epoki i autora utworu literackiego,
- określić przynależność utworu lirycznego do określonego typu liryki,
- scharakteryzować program ideowy i artystyczny poszczególnych epok,
- ocenić postawy bohaterów literackich,
- opisać motywy i tematy literackie odwołując się do omówionych utworów, np.: miłość, natura, wędrówka (pielgrzymka), tęsknota za ojczyzną, relacje człowieka z Bogiem, bunt, koncepcja odzyskania niepodległości, obraz i ocena polskiego społeczeństwa (charakterystyka klas społecznych), rewolucja,
- scharakteryzować wizję świata i człowieka w poszczególnych epokach literackich,
- rozpoznać relacje kompozycyjne między poszczególnymi fragmentami (akapitami tekstu),
- rozpoznać i nazwać sposób argumentacji zastosowany w dyskusji,
- wskazać najważniejsze cechy, zarówno leksykalne jak i składniowe, tekstów publicystycznych, potocznych i naukowych (popularnonaukowych),
- rozpoznać i określić typ nadawcy i adresata tekstu,
- rozpoznać charakterystyczne cechy stylu i języka tekstu,
- nazwać środki językowe i określić ich funkcje w tekście,
- wskazać cechy gatunkowe tekstu,
- selekcjonować materiał, przywoływać tylko informacje istotne z punktu widzenia tematu,
- posługiwać się terminologią historyczno- i teoretycznoliteracką oraz językoznawczą,
- sformułować hipotezę badawczą w odniesieniu do tematu,
- podsumować rozważania (uogólnić wnioski wynikające z analizy i interpretacji tekstu),
- posługiwać się poprawną polszczyzną (w zakresie fleksji, leksyki, frazeologii, składni),
- przestrzegać zasad etykiety językowej podczas rozmowy, dyskusji, negocjacji,
- zająć i uzasadnić swoje stanowisko w dyskusji z odwołaniem się do utworu, cytatu, kontekstu, lub wiedzy o epoce,
- aktywnie uczestniczyć w większości lekcji.

Uczeń samodzielnie opanował większość wiedzy oraz umiejętności zawartych w podstawie programowej i w sposób poprawny się nimi posługuje.

Na ocenę bardzo dobrą uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, a ponadto potrafi:

- ma pełną wiedzę i opanował umiejętności określone w podstawie programowej, posługuje się nimi w różnych sytuacjach problemowych,
- szczegółowo zna treść i problematykę lektur obowiązkowych wskazanych w podstawie programowej,
- omówić przemiany gatunkowe,
- wskazać i opisać charakterystyczne cechy językowe i stylistyczne w tekstach literackich,
- porównać sposoby realizacji tego samego motywu (toposu) w różnych tekstach literackich,
- zinterpretować dzieło literackie w samodzielnie dobranym kontekście (np. filozoficznym, historycznym, historycznoliterackim, kulturowym),
- dokonać samodzielnej analizy i interpretacji dzieła literackiego, posługując się biegle terminologią historyczno- i teoretycznoliteracką,
- rozpoznaje przenośne znaczenia (metaforyczne, symboliczne, paraboliczne, alegoryczne),
- dokonać samodzielnej analizy i interpretacji dzieła sztuki, ze wskazaniem funkcji środków wyrazu specyficznych dla danej dziedziny,
- rozpoznać elementy różnych wzorców stylistycznych,
- określić funkcje środków poetyckich w kreowaniu świata w tekście literackim,
- zastosować wszelkie wymienione wyżej umiejętności w zakresie analizy tekstów naukowych i filozoficznych,
- podporządkować kompozycję wypowiedzi własnemu zamysłowi interpretacyjnemu,
- skutecznie unikać szablonów i schematów językowych,
- posługiwać się bogatym słownictwem i bogatą składnią,
- samodzielnie ocenia wydarzenia kulturalne,
- samodzielnie gromadzić, porządkować i wykorzystywać w wypowiedziach ustnych i pisemnych materiały z różnych źródeł dotyczące literatury, filmu i innych dziedzin sztuki,
- aktywnie wykorzystuje swoją wiedzę na lekcji.

Uczeń opanował w pełni wiedzę i umiejętności określone w podstawie programowej i sprawnie oraz kreatywnie się nimi posługuje.

Na ocenę celującą uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą a ponadto:

- posiadać pogłębioną wiedzę z zakresu historii literatury i dziejów kultury, posługuje się nią w różnych, trudnych sytuacjach problemowych,
- szczegółowo zna treść i problematykę lektur obowiązkowych wskazanych w podstawie programowej,
- czyta ze zrozumieniem trudny tekst literacki i samodzielnie go interpretuje,
- bezbłędnie podaje (na podstawie konwencji, stylu, obyczaju oraz obrazu kultury materialnej) czas powstania nowego tekstu kultury oraz jego powiązania z kontekstami: historycznym, filozoficznym i artystycznym),
- zauważa rozmaite interpretacje teksów kultury i je ocenia,
- swobodnie posługuje się zdobytymi do tej pory wiadomościami,
- zna dodatkową literaturę krytyczną dotyczącą sztuki i wydarzeń kulturalnych, stosuje tę wiedzę w różnych sytuacjach problemowych,
- bezbłędnie posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej,
- potrafi swoją wiedzę zainteresować innych,
- aktywnie i kreatywnie wykorzystuje swoją wiedzę na lekcji,
- dba o samodzielny i twórczy rozwój swoich uzdolnień lub osiąga sukcesy w konkursach i olimpiadach.